

สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของกลุ่มสมรส ศึกษาเฉพาะกลุ่มสมรสในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความขัดแย้งในกลุ่มสมรส การจัดการกับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มสมรส ความสัมพันธ์ของปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยระหว่างการสมรส ปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้ง และปัจจัยลักษณะของความขัดแย้ง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของกลุ่มสมรส จะได้ข้อสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ทำการสมรสแล้ว อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 384 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาอายุ 20-30 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาจบ ปวช. ปวส. จบปริญญาโทขึ้นไป มีรชมศึกษาดอนปลาย มีรชมศึกษาดอนต้น และจบการศึกษาในด้านอื่น ๆ ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาทำงานในบริษัทเอกชน ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขาย อาชีพอื่น ๆ อาชีพอิสระ เช่น เสริมสวย นักเขียนฯ และมีอาชีพทางเกษตรกรรม

ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001- 25,000 บาท รองลงมามีรายได้ 25,001-50,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ 50,001 - 75,000 บาท รายได้ 100,000 บาทขึ้นไป และมีรายได้ 75,001- 100,000 บาท

ในเรื่องจำนวนบุตร แบ่งเป็นบุตรเพศชายและเพศหญิง ส่วนใหญ่มีบุตรชาย 1 คน รองลงนามีบุตรชาย 2 คน และมีบุตรชาย 3 คน บุตรเพศหญิง ส่วนใหญ่มีบุตรหญิง 1 คน รองลงนามีบุตรหญิง 2 คน มีบุตรหญิง 3 คน และมีบุตรหญิง 5 คน

5.1.2 ข้อมูลปัจจัยก่อนการสมรส

ผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน/เท่ากัน รองลงมา ต่างกันเล็กน้อย และระดับการศึกษาที่ต่างกันมาก อาชีพของกลุ่มคู่สมรสส่วนใหญ่มีอายุต่างกันเล็กน้อย รองลงมา มีอายุใกล้เคียงกัน/เท่ากัน และมีอายุต่างกันมาก

บุคคลน้อยสำคัญที่ให้การสนับสนุนสูงสุด คือ บิดา/มารดา รองลงมา คือญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน และอื่นๆ เช่น คัดสินใจด้วยตัวเอง แม่สื่อ ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลน้อยสำคัญเพียง 1 ฝ่าย รองลงมาสนับสนุน 2 ฝ่าย สนับสนุน 3 ฝ่าย สนับสนุน 4 ฝ่าย และที่น้อยที่สุดไม่มีบุคคลน้อยสำคัญสนับสนุนเลย คัดสินใจด้วยตนเอง

นอกจากนั้นยังพบว่าส่วนใหญ่บิดามารดาเป็นแบบอย่างให้คู่สมรสพอสมควร รองลงมา บิดามารดาเป็นแบบอย่างคู่สมรสที่ตีมาก และท้ายสุดคือบิดามารดาไม่เป็นแบบอย่าง

5.1.3 ข้อมูลปัจจัยระหว่างการสมรส

รายได้ครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอมือเหลือเก็บ รองลงมา มีรายได้พอดี ไม่มีเหลือเก็บ และรายได้ไม่เพียงพอ

ระยะเวลาสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ช่วงระยะ 2-5 ปี รองลงมา ช่วงระยะ 6-10 ปี ช่วงระยะ 11-15 ปี ช่วงระยะ 21 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุดช่วงระยะ 16-20 ปี

5.1.4 ข้อมูลสาเหตุของความขัดแย้ง

ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งส่วนใหญ่เกิดจากการมีความคิดเห็นไม่ตรงกันมากที่สุด รองลงมา คือ การไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ความแตกต่างในค่านิยมและความเชื่อ ความแตกต่างของประสบการณ์ ภูมิหลัง และสุดท้ายคือการไม่รับผิดชอบหน้าที่ตามบทบาทในครอบครัว

5.1.5 ข้อมูลลักษณะของความขัดแย้ง

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของความขัดแย้งที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลมากที่สุด รองลงมา คือ ความขัดแย้งที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล ความขัดแย้งที่มีลักษณะเปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะไม่เปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะเฉยพลัน และความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรัง

5.1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกับความขัดแย้ง

ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกับความขัดแย้งผู้วิจัยแบ่งความขัดแย้งเป็น 3 ระดับ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) การจัดการกับความขัดแย้งประเภทไม่รุนแรง เล็กน้อย ผู้วิจัยศึกษาจากสถานการณ์จำลอง 7 สถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวก 2) การจัดการกับความความคิดและทัศนคติ ผู้วิจัยศึกษาจากสถานการณ์จำลอง 10 สถานการณ์ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวก 3) การจัดการกับความขัดแย้งที่ซับซ้อน รุนแรง ผู้วิจัยศึกษาจากสถานการณ์จำลอง 12 สถานการณ์ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวก

5.1.7 สรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยก่อนการสมรส ปัจจัยระหว่างการสมรส ปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้ง ปัจจัยลักษณะของความขัดแย้ง

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 4 กลุ่มปัจจัย พบว่า กลุ่มปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งและกลุ่มปัจจัยด้านลักษณะของความขัดแย้งมีความสัมพันธ์กับการจัดการกับความขัดแย้ง ได้แก่ การมีความเห็นไม่ตรงกัน การไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของประสบการณ์ ความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ การไม่รับผิดชอบหน้าที่ตามบทบาทในครอบครัว และกลุ่มปัจจัยลักษณะของความขัดแย้ง ได้แก่ ลักษณะของความขัดแย้งที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล ความขัดแย้งที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล ความขัดแย้งที่มีลักษณะเปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะไม่เปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะเฉียบพลัน และความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรัง คู่สมรสที่มีความขัดแย้งอันเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ และมีความขัดแย้งกันในลักษณะต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อการที่คู่สมรสจะมีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวกน้อย

5.1.8 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของคู่สมรส

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของคู่สมรส ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทั้ง 3 ระดับ พบตัวแปรทั้งหมด 7 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของคู่สมรส ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นกลุ่มตัวแปรหลัก 4 กลุ่ม คือ

1. ตัวแปรปัจจัยก่อนการสมรส ได้แก่ การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ และความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ (น้อย) มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งที่ไม่รุนแรง และความขัดแย้งที่ซับซ้อน รุนแรง

2. ตัวแปรปัจจัยระหว่างการสมรส ได้แก่ ระยะเวลาการสมรส และ รายได้รวมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งแบบที่ไม่รุนแรง เล็กน้อย และแบบซับซ้อนรุนแรง

3. ตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะของความขัดแย้ง ได้แก่ ความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรัง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งแบบที่ไม่รุนแรง เล็กน้อย และลักษณะของความขัดแย้งเฉียบพลัน มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติ และความขัดแย้งที่ซับซ้อน รุนแรง

4. ตัวแปรปัจจัยด้านสาเหตุของความขัดแย้ง ได้แก่ ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกับความขัดแย้งของกลุ่มสมรสในเขตกรุงเทพมหานคร พบปัจจัยที่สำคัญ 4 กลุ่มปัจจัยรวม 7 ตัวแปรซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

5.2.1 การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ

บุคคลนัยสำคัญที่มีส่วนต่อการตัดสินใจเลือกคู่ครอง ของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ บิดา/มารดา คู่สมรสที่มีบุคคลนัยสำคัญสนับสนุนหลายฝ่าย เช่น บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน จะมีผลให้คู่สมรสมีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวกมาก ทั้งการจัดการกับความขัดแย้งที่ไม่รุนแรง เล็กน้อย และการจัดการกับความขัดแย้งที่ซับซ้อน รุนแรง ซึ่งคล้อยตามผลการวิจัยของ พิมพ์พรณ สุรนันทน์ (2535) ในเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นอันดับหนึ่ง คือ การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ

นอกจากนั้นผลการวิจัยของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนนท์ (2531) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส : กรณีศึกษาข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ การสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ และสุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2533) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคิดสรร กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง ประสิทธิภาพของการสื่อสารเป็นปัจจัยคิดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ การได้รับ

การยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญ ญาติพี่น้องของกลุ่มสมรส ส่วนตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต เช่นกัน

5.2.2 ความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ

ความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ มีผลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทุกระดับทั้งความขัดแย้งที่ไม่รุนแรง เล็กน้อย ความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติ และความขัดแย้งที่ซับซ้อนและรุนแรง โดยหากเรามองย้อนกลับไป จะเห็นว่าแต่ละปัจเจกชนจะมีที่มาที่แตกต่างกัน ทั้งจากครอบครัว สังคมที่เติบโต วัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน วิธีการคิดหรือการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น ในอดีตสังคมไทยมีลักษณะครอบครัวชายชกบ่งเพศชายให้เป็นผู้มีอำนาจในการดูแลตัดสินใจ เป็นผู้นำปกครองครอบครัวโดยเบ็ดเสร็จ ความกีดกันกล่าวในสังคมปัจจุบันหากฝ่ายชายยังคงยึดมั่นในความคิดเดิม ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรสก็จะมีมากขึ้น การปรับทัศนคติและเปิดโอกาสให้คู่สมรสของคนที่ได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น หรือแสดงบทบาทในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น จะลดความขัดแย้งลงได้

ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Lewis และ Spanier (1979) ที่ระบุว่า ค่านิยมความเชื่อมีผลต่อคุณภาพชีวิต ถ้าคู่สมรสมีความเข้าใจกัน มีความเป็นเพื่อนให้แก่กัน มีการแบ่งกิจกรรมกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา เหล่านี้หากมีมากเท่าใดยิ่งทำให้ชีวิตสมรสมีคุณภาพมากเท่านั้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริง ความแตกต่างของกลุ่มสมรสในเรื่องทัศนคติ ความเชื่อที่ไม่สอดคล้องกันย่อมต้องมีเป็นเรื่องปกติ โดยอิงจากหลักความเป็นจริงที่ทุกคนเกิดเติบโตจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน หากแค่เมื่อชายหญิงสองคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน การเรียนรู้ที่จะลดช่องว่างของความแตกต่าง ทัศนคติที่ไม่ตรงกันให้เหลือน้อยที่สุด การแสดงออกที่มีต่อกันก็จะเป็นไปในทางบวก ส่งผลให้แต่ละฝ่ายพร้อมที่จะตอบสนองให้คู่สมรสของคนได้รับความพึงพอใจ จนทำให้ความขัดแย้งที่จะเกิดจากความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันลดน้อยลง อยู่ในระดับที่ไม่สามารถมีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพของกลุ่มสมรสได้

5.2.3 ระยะเวลาการสมรส

ระยะเวลาในการสมรส มีผลต่อการจัดการกับความขัดแย้งที่ไม่รุนแรง เล็กน้อย และมีความขัดแย้งที่ซับซ้อน รุนแรง คู่ที่สมรสมานานจะมีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวกสูง สอดคล้องกับคำอธิบายของ เอมอร์ มณีวัฒนา (2538) ซึ่งศึกษาเรื่อง สัมพันธภาพกับคุณภาพชีวิตสมรส พบว่า ระยะเวลาสมรสจะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับสัมพันธภาพของกลุ่มสมรส โดย

มีการแบ่งระยะเวลาการสมรสเป็น 2 ระยะ คือ ช่วงต้นและช่วงปลายของชีวิตสมรสที่คู่สมรสจะมีสัมพันธ์ภาพกันสูง อธิบายได้ว่าคู่สมรสที่มีระยะเวลาสมรสน้อยจะมีสัมพันธ์ภาพของคู่สมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีระยะเวลาสมรสมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคู่สมรสที่มีระยะเวลาสมรส 1-5 ปี ยังมีความรักความหวานชื่น ความแรงใจการตอบสนองกันในเรื่องต่าง ๆ ยังเต็มเปี่ยม แต่เมื่อมีระยะเวลาในการสมรสมากขึ้นสัมพันธ์ภาพดังกล่าวก็จะลดน้อยลง ซึ่งอาจเนื่องจากการที่คู่สมรสมีบุตร ต้องหารายได้หรือทุ่มเทเวลาไปกับการทำงานเพิ่มมากขึ้น เวลาที่คู่สมรสจะหันมาเอาใจใส่กันก็ลดถอยลง จนเมื่อระยะเวลาการสมรสเข้าสู่ปีที่ 11 หากมีบุตรก็อยู่ในวัยที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คู่สมรสจึงมีเวลาที่จะกลับมาสำรวจสิ่งที่ต่างขาดหายและมีเวลาเติมเต็มกันมากขึ้น จึงทำให้สัมพันธ์ภาพของคู่สมรสดีขึ้นอีกครั้ง

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารรัตน์ กิตติรักษนนท์ (2536) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในชีวิตสมรส และพฤติกรรมเผชิญความเครียด แต่ละรูปแบบของสตรีที่สมรสแล้ว พบว่า สตรีสมรสแล้วที่มีระยะเวลาการสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเผชิญความเครียดในทางบวกแตกต่างกัน โดยสตรีที่สมรสแล้วที่มีระยะเวลาการสมรสต่ำกว่า 10 ปี มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดทางบวกสูงกว่าสตรีที่สมรสแล้วที่มีระยะเวลาการสมรส 10-19 ปี แต่วารรัตน์ กิตติรักษนนท์ ได้อ้างถึงผลการศึกษาของ โบว์แมน (Bowman, 1990) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมเผชิญความเครียดในชีวิตสมรส ปีวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเผชิญความเครียด และพบว่าคู่สมรสที่มีจำนวนปีการสมรสมากกว่าจะใช้พฤติกรรมเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยงและแสดงพฤติกรรมเชิงบวกมากกว่า ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับสภาพความจริงที่ว่า คู่สมรสที่ใช้ชีวิตคู่ด้วยกันมายาวนาน ย่อมผ่านพ้นระยะเวลาการปรับตัวเข้าหากันมาแล้วได้เป็นอย่างดี รวมทั้งอายุที่เพิ่มขึ้นของแต่ละฝ่ายจะนำมาซึ่งความสุขุมและมีความเข้าใจในชีวิตมากขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ พิษณุชนะนนท์ (2531) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส พบว่า ปีวิจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ระยะเวลาการสมรส เช่นกัน

5.2.4 รายได้ของครอบครัว

รายได้รวมของครอบครัว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการกับความขัดแย้งที่ซับซ้อนรุนแรง คู่สมรสที่มีรายได้เพียงพอมีผลให้มีการจัดการกับความขัดแย้งที่ซับซ้อนรุนแรงในเชิงบวกมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cutright (1971 : อ้างใน วารรัตน์ กิตติรักษนนท์, 2536 : 42) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส คู่สมรสที่มีรายได้สูง จะมีความมั่นคงในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีรายได้ต่ำ และเอมอร์ มณีวัฒนา

(2538) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสัมพันธ์สภาพกับคุณภาพชีวิตสมรส พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสัมพันธ์สภาพของคู่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำจะมีสัมพันธ์สภาพของคู่สมรสต่ำกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า ซึ่งผลดังกล่าวนี้ยังคงอยู่แม้จะมีการควบคุมตัวแปรด้านช่วงต่างกันของอายุ และจำนวนบุตรของคู่สมรสแล้ว อาจเป็นเพราะปัจจัยบนรายได้เป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองความต้องการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่ต้องใช้เงินเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน สิ่งที่จะตอบสนองความต้องการของคู่สมรส รายได้ที่มากเพียงพอส่งผลต่อการตอบสนองสิ่งเหล่านั้น นอกจากนี้รายได้อาจยังเป็นสิ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ในเรื่องความรับผิดชอบบทบาทหน้าที่ในครอบครัวในการหาเลี้ยงดูภรรยา ครอบครัว ซึ่งจะมีการประเมินโดยตนเอง หากเป็นไปได้ในด้านบวก ความกดดันต่าง ๆ ก็จะหมดไป ความสบายใจก็จะมีมาก เชื่อมโยงสู่ความพึงพอใจและการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างคู่สมรสเองก็จะดีขึ้น

พิมพรรณ สุรนันท์ (2535) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตสมรส ศึกษากรณีข้าราชการสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์คือความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ รายได้ของคู่สมรส

5.2.5 การไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน

การไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีอิทธิพลเชิงลบต่อการจัดการกับความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติ เช่น การรับรู้ข่าวสารที่ทำให้เข้าใจความหมายของอีกฝ่ายผิดไป ทั้งที่บางทีทั้งสองฝ่ายอาจมีวัตถุประสงค์เหมือนกัน เป็นต้น จะมีผลให้คู่สมรสมีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวกน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพรรณ สุรนันท์ (2535) ในเรื่องคุณภาพชีวิตสมรส พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสปัจจัยหนึ่ง คือ ความสมานฉันท์ทางบทบาท โดยในการวิจัยเรื่องนั้นมีตัวแปรย่อยที่ในข้อคำถาม เช่น ท่านและคู่สมรสของท่านมีความคิดเห็นตรงกันมาก-น้อยเพียงใดเกี่ยวกับการจัดการที่เกี่ยวกับการเงินภายในครอบครัว โดยร้อยละ 65.00 เห็นว่าค่อนข้างตรงกัน รองลงมา ก็คือ ท่านและคู่สมรสของท่านมีความคิดเห็นตรงกันมาก-น้อยเพียงใดเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายทั่วไปในครอบครัว โดยร้อยละ 64.00 เห็นว่าค่อนข้างตรงกัน และท่านและคู่สมรสของท่าน มีความคิดเห็นตรงกันมาก-น้อยเพียงใดเกี่ยวกับงานดูแลบ้านควรเป็นหน้าที่ของใคร โดยร้อยละ 60.3 เห็นว่าค่อนข้างตรงกัน กล่าวได้ว่า หากคู่สมรส มีสัมพันธ์ภาพสูงเท่าใดก็จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเท่านั้น ซึ่ง Lewis และ Spanier (1979) กล่าวไว้ว่า ถ้าคู่สมรสมีความเข้าใจกัน มีความเป็นเพื่อนให้แก่กัน มีการแบ่งกิจกรรมกัน ทำช่วยกันแก้ปัญหา เหล่านี้หากมีมากเท่าใดยิ่งทำให้ชีวิตสมรสมีคุณภาพมากเท่านั้น

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชนะนนท์ (2531) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตสมรส พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ ความสมานฉันท์ทางบทบาท และบุญประคอง ภานูรัตน์ (2531) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตสมรสโดยทำการศึกษาสตรีที่ทำการสมรสแล้วในภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน พบว่า คุณภาพชีวิตสมรส ความขัดแย้งในชีวิตสมรส มีความสัมพันธ์กับความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส

5.2.6 ลักษณะของความขัดแย้ง

จากลักษณะของความขัดแย้งทั้ง 6 ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล ความขัดแย้งที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล ความขัดแย้งที่มีลักษณะเปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะไม่เปิดเผย ความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรัง และความขัดแย้งที่มีลักษณะเฉียบพลัน มีลักษณะความขัดแย้ง 2 ลักษณะ ที่ทำให้มีการจัดการกับความขัดแย้งทางบวกได้น้อย คือ ความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรัง และลักษณะเฉียบพลัน คู่สมรสที่มีลักษณะของความขัดแย้งเฉียบพลันและความขัดแย้งลักษณะเรื้อรังมากจะทำให้มีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวกน้อย หรือมีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงลบมากกว่า

ความขัดแย้งที่มีลักษณะเรื้อรังและลักษณะเฉียบพลัน ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนมากที่สุด ในบรรดาลักษณะของความขัดแย้งทั้งหมด ยกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างระหว่างดอบแบบสอบถาม เช่น การที่สามีปลีกตัวไปทำกิจกรรมกับเพื่อนฝูงในขณะที่ภรรยาต้องทำงานบ้านพร้อมกับดูแลลูก ๆ หรือภรรยาที่ไม่มีคุณสมบัติของการเป็นแม่บ้าน แม่บ้านที่ไม่รับผิดชอบงานบ้าน หรือการที่คู่สมรสยังคงใช้อายพุ่มเพื่อขู่ซื้อสิ่งของที่เกินความจำเป็น แม้จะรู้ว่าครอบครัวมีปัญหาทางการเงิน เป็นเหตุทำให้อีกฝ่ายสะสมความไม่พอใจเอาไว้ เป็นต้น หรือข้อบกพร่องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่สามารถแก้ไขปรับเข้าหากันได้ ความขัดแย้งที่มีลักษณะนี้อาจเป็นเรื่องความแตกต่างในความคาดหวังของบทบาททางเพศ ซึ่งคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่สามารถปรับตัวได้ จะมีผลให้คู่สมรสมีการจัดการกับความขัดแย้งเชิงบวกน้อย หรือความขัดแย้งเฉียบพลัน เช่น การได้รับรู้อุปนิสัยที่ไม่คาดคิดหลังการสมรส เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในระยะแรกของการสมรส เนื่องจากเป็นช่วงแรกที่คู่สมรสมีเวลาได้ใกล้ชิดอยู่ร่วมกันมากขึ้นกว่าตอนที่ยังไม่แต่งงานกัน ได้รับรู้พฤติกรรมที่ซ่อนเร้นหรือที่ยังไม่รู้ของแต่ละฝ่าย เช่น ความเห็นแก่ตัว พุดจาหยาบคาย ชอบความรุนแรงทางเพศ การนอนกรน ใช้ห้องน้ำนาน เป็นต้น ความขัดแย้งลักษณะเช่นนี้มีมักนำมาซึ่งความรู้สึกขบข้องใจ ขัดเคืองใจ อึดอัดใจ หรือแม้กระทั่งเสียใจและโกรธ นำมาสู่การแสดงออกต่อกันอย่างไม่

สมานฉันท์ซึ่งเพิ่มความขัดแย้งสร้างความไม่พอใจกันมากขึ้น เหมือนการสะสมปัญหาให้รุนแรง จนนำไปสู่การกระทบกระทั่ง ทะเลาะวิวาท เป็นปัญหาใหญ่ที่ยากเกินเยียวยา

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย แสดงให้เห็นว่าคู่สมรสจำนวนมากมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวก เช่น คู่สมรสที่มีระยะเวลาในการสมรสมานานจะมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวกสูง คู่สมรสที่มีบุคคลนัยสำคัญสนับสนุนหลายฝ่ายจะมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวกสูง หรือคู่สมรสที่มีรายได้ของครอบครัวเพียงพอ จะมีผลให้มีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวกสูง ในขณะที่เดียวกันคู่สมรสที่มีความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันมากจะมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในเชิงบวกต่ำ ทั้งนี้จากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ หรือข้อมูลสถิติจากสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นว่าจำนวนคู่สมรสที่ทำกรหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปังจัยก่อนการสมรสมีอิทธิพลต่อการจัดการกับความขัดแย้งของคู่สมรส ดังนั้น หน่วยงานด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา ควรให้ความรู้แก่วัยรุ่นและเยาวชนซึ่งอยู่ในช่วงวัยของการเลือกคู่ครอง ให้เห็นความสำคัญของปังจัยที่อาจจะส่งผลต่อชีวิตสมรสในระยะยาว เช่น ให้ความสำคัญกับการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลนัยสำคัญ
2. จากผลการวิจัยที่พบว่ารายได้ของครอบครัวมีผลต่อคุณภาพชีวิตของครอบครัว จึงควรส่งเสริมการจัดหน่วยงานให้คำปรึกษาปัญหาด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งสนับสนุนทุนในการประกอบอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาค่าความขัดสนของครอบครัว
3. จัดให้มีการให้คำปรึกษาอย่างกว้างขวางอยู่ในทุกพื้นที่ จัดอบรมให้มีนักสังคมสงเคราะห์ที่สามารถเป็นที่ปรึกษาปัญหาความขัดแย้งลงไปในหน่วยงานระดับท้องถิ่น เน้นการเข้าถึงทุกรูปแบบ เช่น มีศูนย์รับคำปรึกษา
4. กระตุ้นให้สถาบันทางศาสนา ผู้นำทางความเชื่อ นักวิชาการทางศาสนาสนใจที่จะฝึกทักษะในการให้คำปรึกษา การจัดการกับความขัดแย้งเพื่อคอยให้คำปรึกษากับผู้ที่มีปัญหา ส่งเสริมให้บุคลากรทางศาสนาทำงานเชิงรุก ในการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการจัดการกับความขัดแย้งของคู่สมรสควบคู่กับการให้ความรู้ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามความศรัทธา

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ยังมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ควรเสนอไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงในการศึกษารั้งต่อไปคือ

1. เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มสมรสในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผลสรุปจากการศึกษารั้งนี้จึงยังไม่อาจกระจายสู่กลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไป ควรจะได้มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายครอบคลุมประชากรกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น และผลสรุปของการวิจัยสามารถกระจายไปสู่กลุ่มตัวอย่างในขอบเขตที่กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม

2. การวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้แยกศึกษาผู้สมรสเพศใดเพศหนึ่งเป็นการเฉพาะ ควรจะมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกับความขัดแย้งของเพศชาย หรือเพศหญิง โดยเลือกตัวแปรที่แตกต่างออกไปจากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

